

Yıllar önce, seksenli yılların başında Dünya Bankası (DB), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Sağlık Örgütü birlikte, dünya genelinde "sağlık krizi" yaşandığını, maliyetlerin kamu tarafından karşılanamaz hale geldiğini açıklamıştı. Birçoğumuzun da anımsayacağı gibi, çözüm olarak da "sağlık reformu"nu sunmuşlardı. Ortaya çıkan sonucu özetleyecek olursak; bu üç kuruluş tüm ülkelerde sorunu ve çözümünü aynılaştırırken, sağlık hizmetleri sunumunda özel sektörün payını artırmayı öncelikli hedefler arasında sıralıyordu. Bunu yaparken de özel sektörün kamu kaynaklarıyla desteklenmesinin zorunluluğunun altı çiziliyordu.

Öyle de yapıldı. Tüm dünyada sağlık hizmet sunumunu sermaye-özel sektör tarafından yeni bir birikim alanı olarak değerlendirildi. Bu işlemin parasal kaynağı da patronlara kamu eliyle aktarıldı. Aktarılmaya devam ediyor. Ancak, kamu, aktardığı kaynağın önemli bir bölümünü sağlık hizmetlerine ulaşabilme ve kullanabilme gerekçeleri üzerinden, yurttaşlarının cebinden doğrudan (sağlık primi vb.) ve dolaylı (muayene, ilaç ve reçete katılım payları, ilaç fiyat farkı vb. vb.) yollarla alabilecek sağlık hizmeti finansman modelini de yine DB ve IMF'nin önerileri çerçevesinde kurdu. Uygulamalar hem emperyalist hem de bağımlıları kapitalist ülkelerde hayata geçirildi. Konu, dergimizin çeşitli sayılarında veriler üzerinden ayrıntılı biçimde tartışıldı.

Türkiye'de bilindiği gibi, 1987-2003 tarihleri arasında "sağlık reformu" adı altında sürdürülen faaliyetler, Haziran 2003'den itibaren Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP) adıyla yürütülmeye başlandı. AKP hükümetleri, SDP'yi kendilerine ve ülkeye özel iddiası ile kamuoyu ile paylaşmış olsalar da kısa sürede 'şapka düştü, kel göründü'. Önce, Mart 2004'de

AKP'li Çalışma Bakanı Başeskiöğlü ve Sağlık Bakanı Akdağ, DB'den kredi talebinde buldukları mektuplarında SDP'nin önceki hükümetler döneminde başlatılan sağlık reformunun devamı olduğunu, İngilizce olarak açıkladılar. Daha sonra, Ekim 2010'da SDP'nin 'başarılı' uygulamaları için, DB'nin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'na verdiği ödül için yapılan törende DB ve SGK yetkilileri tarafından da bir kez daha açıklandı: "SDP, bir DB ve IMF projesidir. Bizden önceki hükümetler tarafından başlatılmış sağlık projesinin devamıdır."

SDP'nin geldiğimiz tarih itibarıyla çöküşünü ve bununla ilgili verileri hem bu yazıya sığdırmamız mümkün değil hem de dosya yazılarımızda bunlara ulaşabileceksiniz. Ancak, AKP hükümetleri tarafından SDP uygulamaları adı altında ulusötesi sermayeye kaynak aktarma uygulamasının şehir hastaneleri adı altında artarak devam etmesinin altını çizmemiz gerekir. Çünkü, ulaşılan yeni bilgiler oldukça çarpıcı. Resmi Gazete'nin 28 Ekim 2017 tarihli 30224 sayılı Mükerrer nüshasında, "11 Ekim 2017 tarihli ve 2017/10924 sayılı 2018 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı Eki" biçiminde yayımlanan bu metin, AKP'nin 2018 yılı içinde eğitim, sağlık, sosyal güvenlik vb. yaşamın bütün alanlarında neler yapmayı hedeflediğini ortaya koyuyor. Öyle ki, AKP Hükümeti'nin 2018 yılında sağlık alanında neler yapmayı hedeflediğine ilişkin bu bilgiler, ne Sağlık Bakanlığı metinlerinde, ne de 2018 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun genel gerekçesinde bu kapsamda bulunmamaktadır. Kısaca, "2018 Yılı Programı" adını verebileceğimiz, yaklaşık 400 sayfalık metinde yok yok! Programın birinci bölümü, dünya ekonomisinde gelişmeler başlığını taşıyor. Bu bölümde dünya ekonomisine ilişkin verilerin, IMF

tarafından 2017 Ekim ayında açıklanan tahminler olduğu özellikle belirtiliyor. Bu başlık altında özetle, Temmuz 2007'de emperyalist ülkelerde görünür hale gelip 2010 yılında tüm kapitalist ülkeleri saran büyük resesyonun devam ettiğinin, küresel iktisadi göstergelerin kriz öncesindeki seviyesinin altında seyretmekte olduğunun ve bu sorunun çözümünün bağımlı ülkelere, emperyalist ülkelere kaynak aktarımının artırılması ve düzenli olarak devam etmesine bağlı olduğunun altı çiziliyor. Bunu sağlayabilmek için de "... Orta vadede güçlü ve sürdürülebilir büyüme için özellikle gelişmekte olan ekonomilerde daha fazla reforma ihtiyaç duyulmaktadır." saptaması yapılıyor.

Ülkemizin son Başbakanı olan Binali Yıldırım 'başkanlığında' son hükümetin, 2018 Yılı Programı'nda ülkede neler yapmayı planladıkları ile ilgili bilgileri doğrudan paylaşarak ilerleyelim; "... Sosyal güvenlik sistemine yapılan transferlerde ... düşüş beklenirken, jeopolitik riskler ve küresel terörle mücadelede artan savunma ve güvenlik ihtiyaçlarına düzenli kaynak sağlanması amacıyla SSDF paylarına ... artış yapılması programlanmıştır. ...

2018 yılında, yatırımların özel sektörün yenilikçi ve üretken yatırımlarını ve ticareti destekleyecek nitelikteki altyapı alanlarına yönlendirilmesine devam edilecektir. ...

2018 yılında kamu özel işbirliği (KÖİ modeli) çerçevesinde tamamlanıp hizmete alınan şehir hastanelerinin cari giderlerini karşılamak üzere mal ve hizmet alım giderlerine 1.3 milyar TL, bina kullanım ve zorunlu hizmetler için sermaye giderlerinde 1.3 milyar TL (toplam 2.6 milyar TL) harcama programlanmıştır. Yine KÖİ modeli çerçevesinde tamamlanan ulaştırma projeleri kapsamında verilen talep garantilerinin finansmanı için cari transferlere 3.6 milyar TL ilave edilmiştir. ...

Ayrıca, TÜBİTAK Ar-Ge projeleri için 1.4 milyar TL, Cazibe Merkezleri Programı için 2 milyar TL Kaynak ayrılmıştır. TCDD hızlı tren yatırımlarının finansmanı için 6.9 milyar TL sermaye aktarımı yapılması planlanmaktadır. ...

2108 yılı borç verme kaleminin 20.2 milyar TL ile GSYH'ye oranı ... artarak ... seviyesinde olması öngörülmektedir. ... Kredi Garanti Fonuna ise 3 milyar TL kaynak tahsis edilmiştir."

Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun bu kararlarından ilki, IMF'nin Ekim 2017 tarihli raporundan kopya edilmiştir. Diğerlerine gelince, aynı programda TÜBİTAK Ar-Ge projeleri için toplam 1.4 milyar TL ayıran AKP Hükümeti'nin yalnızca şehir hastaneleri üzerinden 2.6 milyar TL, köprü, havaalanı, tünel ve otoyol üzerinden de 3.6 milyar ve hızlı tren üzerinden 6.9 milyar TL olmak üzere, toplam 13.1 milyar TL ek harcamayla ulusötesi sermaye-merkez kapitalist ülkelere kaynak aktarmadaki rolünü ve gönüllüğünü ortaya konmaktadır. Bu yaklaşım kapsamında da görüldüğü gibi, hem ulusötesi sermaye hem de AKP Hükümeti için şehir hastaneleri de, hızlı tren, otoyol, köprü vb. ulaşım hizmetleri de aynı başlık altında ele alınmaktadır.

2018 Yılı Programı'nın ilerleyen sayfalarında sağlık, 2.2.1.2 bölümünde özel bir başlık olarak ele alınıyor ve mevcut durum tanımlanıyor: "Sağlıkta Dönüşüm Programıyla sağlık hizmetlerine erişimde ve hizmet kalitesinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu kapsamda; aile hekimliği, anne ve çocuk sağlığı, hastane ve hasta yatak sayıları, sağlık personeli, koruyucu sağlık, kurumsal yapılanma, bulaşıcı hastalıklarla mücadele ve hasta hakları başta olmak üzere pek çok alanda gelişme sağlanmıştır. Ancak, fiziki alt yapı ve sağlık personelinin kent-kır ve bölgeler arası dağılımındaki farklılıklar ile sağlık hizmetlerinin finansmanının sürdürülebilirliğine ilişkin ihtiyaçlar önemini korumaktadır.

Bebek ölüm hızı, ... bölgesel farklılıklar önemini korumaktadır. ...

Kamu kaynaklarına ilave olarak sağlık yatırımlarının kamu-özel işbirliği (KÖİ) yöntemiyle de gerçekleştirilmesi amacıyla yasal düzenleme yapılmış ve bu yolla başta büyük şehirlerde olmak üzere 29 proje ile toplam 37.740 yatak kapasitesine sahip hastane yapımı planlanmıştır. 2017 yılı Ekim ayı itibarıyla söz konusu projelerden toplam 4.074 yatak kapasiteli Yozgat, Mersin, Isparta ve Adana şehir hastaneleri hizmete alınmıştır.

Sağlık hizmetlerine olan talep her yıl artmakta olup 2007-2016 döneminde hastanelere yapılan toplam müracaat sayısı %79,7 artarken, özel sektörde bu artış %190,6 olarak gerçekleşmiştir. ...

Yatakların ve sağlık tesislerinin bölgeler arasında dengesiz dağılımı, sağlık personelinin de dengesiz dağılımına yol açan faktörlerden biridir.

2015 yılı itibarıyla toplam hekim sayısı 144.827, dış hekimi sayısı 26.674 ve hemşiresayısı 152.952'dir. ... tıp fakültesi kontenjanı, %132 artırılarak ...

2009 yılında toplam sağlık harcamalarının GSYH'ye oranı yüzde 6.1'iken bu oran 2015 yılında yüzde 5.4 olarak gerçekleşmiştir. ...

Türkiye'de 40.5 olan 1.000 kişi başına günlük antibiyotik tüketim miktarının 2018 yılında 37'ye düşürülmesi hedeflenmektedir."

Programın sağlık bölümünde mevcut durum sonrasında, amaç ve hedefler ondan sonra da politika ve tedbirler bölümüne yer verilmiş. Bir planlama olarak tablo biçiminde sunulan bu son bölümde; "Evde sağlık hizmeti uygulamasının erişilebilirliği ve etkin olması sağlanacaktır. ... Teleradyoloji uygulamalarının kamu hastanelerindeki kullanımı artırılacaktır. ... e-Nabız Sisteminin kullanımı yaygınlaştırılacaktır. ... ilaç ve tıbbi cihaz ... harcamalarının etkinliği kontrol edilecektir. ... uluslararası karşılaştırmalara imkân verecek ... verilerin üretilmesi sağlanacaktır. ... Ülkemizin sağlık turizmi alanında

tanınırlığının artırılması sağlanacaktır." gibi konularda yapılacaklara yer verildiğini izlemekteyiz.

2018 Yılı Programı ile birlikte, birçok konuda daha önce açıklanmayan/kabul edilmeyen pek çok bilgiye ayrıntısıyla ulaşabilmek mümkün olmuştur. Programı, hem SDP'nin başarısızlıklarının sınırlı biçimde de olsa kabulü hem de işçilerin, emekçilerin, yoksulların, ezilenlerin kazanımlarına karşı hazırlanmış kapsamlı bir saldırı planı olarak değerlendirilmemiz gerekir. Eğer hükümet, planladığını yaşama geçirebilme fırsatı bulursa, yalnızca sağlıkta değil, yaşamın hemen bütün alanlarında, hep birlikte daha da fazla kaybedeceğimiz de ortada. Türkiye, AKP hükümetleriyle birlikte, ulusötesi sermayenin belirlediği yolda kendisinden bekleneni diğer ülkelerle adeta yarışarcasına ön sıralarda hayata geçirmeye çabalayan bir ülke konumunda. O nedenle, söz konusu programın TTB, KESK, DİSK ve TMMOB başta olmak üzere, mücadele programlarımızı gündelleyebilmek ve ayrıntılandırabilmek amacıyla muhalefet tarafından özel olarak ele alınıp, üzerinde çalışılması gereken bir içeriğe sahip olduğunu belirtmek istiyoruz.

Osman Öztürk ve Onur Hamzaoğlu arkadaşımız tarafından hazırlanan, "AKP'li On Beş Yılın Bilançosu" başlıklı dosyamızın ilk bölümünü bu sayımızda sizlerle paylaşacağız. Dosya yazılarında AKP'nin kurduğu hükümetler eliyle yürütülen programın öncelikle siyasal, ekonomik ve toplumsal yönleri değerlendiriliyor. Sonra da tıp eğitimine de yer verilerek sağlık hizmetleri hemen bütün alt başlıklarında değerlendirilmeye çalışılıyor. Sayfa sınırı nedeniyle dosyanın diğer yazılarına yer veremedik. Ancak, sizler bu sayının okumasını tamamlamadan, gelecek sayımızla birlikte, sizlere geciktirmeden ulaştırmayı planladık. Dostlukla...